საქართველოს სოც.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტია
დრ. მთავარ კომიტეტის ორგანო

სოციალისტ-ფედერალისტი

პარასკევი მაისი 13
1921 წ.
№ 60
ფასი 100 მანეთი

რედაქციის მისამართი:
დამფუძნებელი კრების ქ. № 6
ტელეფონი 12—29

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მიიღება ხელის მოწერა
„სოციალისტ-ფედერალისტზე“
სახლში მიტანით გაზეთი ღირს თვეში 3000 მან.

დედა ნინო ივანეს ასული მეუნარგიასი, ძმა მიხეილ მეუნარგია, დები: სალომია ხუნდაძისა ნინო შენგელიასი, და ელისაბედ მეუნარგია, აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ს. ცაიშში გარდაიცვალა

ვერა იონას ასული

აფაქიძისა

ქვრივი პელაგია ფილიპეს ასული შვილები: ნატალია, ნინო, ლენი, ესტატე, პანტელეიმონი და იასონი, რძლები ეკატერინე და ანა აუწყებენ ნათესავთ და მეგობართ, რომ ხ ნმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა პირველის ქმარი, მეორეების მამა და დანარჩენების მამათილი

მღვდელი **იასონ ბარნაბიშვილი**

რომლის დაკრძალვა მოხდა ს-ფ ახალ სოფელში მაისის 10-ს. შაბათს, მაისის 14 დანიშნულია მიხეილის სასაფლაოს ეკლესიაში წირვა და პანაშვიდი განსვ ნებულის სულის მოსახსენებლად. 27

ძმა დეკანოზი დავით ბარნაბიშვილი მეუღლით ქეთევანით და შვილებით ნინო, ევდოკია და მიხეილით, რძალი მარიამი, სიძეები ალექსანდრე ნემანი და ვლადიმერ ბასილია აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ რომ მღვდელ

იასონ

ბარნაბიშვილის

სულის მოსახსენებლად წირვა და პანაშვიდი გადახდილ იქნება მიხეილის სასაფლაოს ეკლესიაში შაბათს, მაისის 14 27

კვირას 15 მაისს, დიდუბის ტაძარში დანიშნულია წ ვ. და პ ნაშვიდი ხუთი წლის თავზედ გარდაცვალებიდან, მგოსნის

იროდიონ ევდოშვილის

და

ოთხი თვის წინეთ გარდაცვალებულის ერთად-ერთი ვაჟის სამეურნეო ფაკულტეტის სტუდენტის

ვანო ხოსიტაშვილის

სულის მოსახსენებლათ რასაც აუწყებენ გულითადის მწუხარებით ნაცნობთ და მეგობართ, პირველის მეუღლე და მეორის დედა მარიამ ივანეს ასული თავის შვილებით: თამარ, ეფემია და თინა ხოსიტაშვილები. წირვა დაიწყება დილის 10 საათ. პანაშვიდი 12 საათზედ.

პავლე ალექსანდრეს ძე და ანნა სეფერის ასული თუმანიშვილები, მარიამ ალექსანდრეს ასული თუმანიშვილისა, ალექსანდრე პავლეს ძე, გიორგი პავლეს ძე და მეუღლე მისი ბარბარე იაკობის ასული, კონსტანტინ პავლეს ძე და მეუღლე მისი ანნა ლაზარეს ასული, ლევან, ნიკო, აგნესა და ელენე თუმანიშვილები გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ მათი ძმის და ბიძის ინჟინრის

ლევან ალექსანდრეს ძის თუმანიშვილის

გარდაცვალებას. გამოსვენება შაბათს მაისის 14 დილის 10 საათზედ გარდაცვალებულის ბინიდან მე 2 რე თუმანოვის ქუჩა № 15 კათოლიკეთა ეკლესიაში (ნიკოლოზის ქუჩა) დაკრძალვა კუკიის კათოლიკეთა სასაფლაოზედ. 276

1921 წ. მაისის 2-ს ხანგრძლივი და მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ინჟინერი

ლევან ალექსანდრეს ძე თუმანიშვილი

რასაც გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ შვილები სიძეები და შვილისშვილები ფერდინანდი, ანდრია, დავით თუმანიშვილები, მაგდალენა და სტეფანე გოკიელები შვილებით, ნინა და ალექსანდრე გოგავაძე ბავშვით და აგნესა ლევანის ასული აკოფაშვილისა ბავშვით. პანაშვიდი გარდაცვალებულის ბინაზედ 7 ნახ საათზე საღამოს. გამოსვენება შაბათს მაისის 14-ს დილის 10 საათზედ საკუთარ ბინიდან (მეორე თუმანოვის ქუჩა № 15) კათოლიკეთა ეკლესიაში (ნიკოლოზის ქ.) დაკრძალვა კუკიის კათოლიკეთა სასაფლაოზედ. 976

მომხმარებელი საზოგადოება „**მეურნე**“-ს გამგეობა ამით აცხადებს, რომ კვირას, მაისის 15-ს 1921 წ. დილის 10 საათზე დანიშნულია **წ ლ ი უ რ ი კ რ ე ბ ა** კოოპერატივის წევრების, განსახილველია 1920 წლის ანგარიში დღის წესრიგი: 1) გამგეობის მოხსენება. 2) სარევიზიო კომისიის მოხსენება. 3) 1921 წლის ხარჯთ აღრიცხვა. 4) მიმდინარე კითხვები. კრება შესდგება სოც.-ფედერალ. ბიუროს ბინაზე დოლიძე-მელიქოვის ქუჩა № 1.
გამგეობა. 28

საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციებს.

ამხანაგებო, ცენტრალური კომიტეტასა და საკონტროლო კომისიის დადგენილებით ქ. ტფილისში მაისის 22-სათვის დანიშნულია საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციების

კ ო ნ ფ ე რ ე ნ ც ი ა

კონფერენციის განსახილავ საგნებად დანიშნულია:

1. ცენტრალური კომიტეტის მოხსენება,
2. საკონტროლო კომისიის მოხსენება,
3. მოხსენებები ადგილებიდან,
4. თანამედროვე გეგმა და საორგანიზაციო საკითხები,
5. კაპიტალიზმი და მსოფლიო რევოლიუცია,
6. ინტერნაციონალი,
7. არჩევნები ცენტრალური კომიტეტისა და საკონტროლო კომისიისა და
8. მიმდინარე საკითხები.

წარმომადგენლობის ნორმა: ყოველ 50 წევრზე ერთი დელეგატი, სადაც ამაზე ნაკლებია მაინც ერთი. კონფერენცია ნებადართულია.

დელეგატები ჩამოსვლისას მიმართავენ ამხ. ლომთაძეს (საღამოს 4—6 ს.) —ჭავჭავაძის ქ. № 9. ყოველგვარი მიმოწერა ცენტრალურ კომიტეტთან, კონფერენციამდე, ამავე მისამართით უნდა აწარმოოთ.
961 საქართ. ახალ. მარქ. ორგ. ცენტრალური კომიტეტი.

დაჭრილ-დასახიჩრებულთა კავშირის გამგეობა

ამა წლის მაისის 15-ს დილის 11 საათისთვის, იწვევს კავშირის წევრთა საერთო კრებას. განსახილველია შემდეგი საკითხები:

1. ძველი გამგეობის მოხსენება.
2. დროებითი გამგეობის მოხსენება.
3. სარევიზიო კომისიის მოხსენება.
4. კავშირის რეორგანიზაცია.
5. შრომის ბირჟა.
6. გამგეობის და სარევიზიო კომისიის არჩევნები.
7. მიმდინარე საკითხები.

წევ თა დასწრება სავალდებულოა. კრება კანონიერათ ჩაითვლება, დამსწრე წევრთა რაოდენობის მიუხედავათ, ვინაიდან ის მეორეთ ინიშნება.
947 კავშირის გამგეობა.

ექიმი
ნ. ა. არუთინოვი
სპეციალურად სიფილისი (914 წ 606 სქესობრივი ავადმყოფობა, ვენერიული ხუხუნათი და შარდები.
ახალი ბებუთოვის ქ. 5, ცეცხლის ჩამქრობელ რაზმის ახლო. ავადმყოფების მიღება 10—2 და 5—7 საათ. 946

საღი სომხური პოლიტიკა

ეროვნული საკითხი რომ მტკივნეული საკითხია საერთოდ, ამას ვეღარავინ უარყოფს. მაგრამ ამ საკითხს ზოგიერთი ერები რომ განსაკუთრებით განიცდიდნენ და განიცდიან, ესეც აშკარაა. და ამ უკანასკნელ ერთა კატეგორიას ეკუთვნის სომხის ერი. ისტორიის შორეულ საუკუნეებიდან მოდის ეს ერი, მოდის ტანჯვით და თავ-დადებით, მოდის და მოაქვს ათას-წლოვანი კულტურა, არაქსის ცრემლებით განწმენდილი და შეხავსილი. ისტორიის მანძილზე შორიდან დაწყებული ტრაგედია, ამ ერს დღევანდლამდე მოჰყვა, მაგრამ მსპოდ ძალებთან შებრძოლებაში, სომხის ერის ცხოველ-მყოფელმა ენერგიამ გაიმარჯვა. მაგრამ ეს გამარჯვება არ დაგვირგვინებულა. პირიქით, გამარჯვების პროცესში იმყოფება სომხის ერის საკითხი, და ყველა კეთილშობილი პატრიოტი არ შეიძლება არ უსურვებდეს ამ დამოუკიდებლობისთვის მამაცად მებრძოლ ერს სრულ გამარჯვებას. მაგრამ ცხოვრებას ხომ მარტო სურვილები არ ჰქმნის. დაუცხრომელი მუშაობა, ყოველგვარ დაბრკოლებათა ძლევა, მადალი რწმენა და იდეიური თავ-დადება, აი რა ჰქმნის გამარჯვებას. და სომხის ერის თავისუფლებისათვის მებრძოლს ეს უნდა ახსოვდეთ მუდამ.

დღეს სომხეთი დიდ განსაცდელშია. დაზვაკელთა ძთავრობის ბატონობამ, და შემდეგ მისმა ლიკვიდაციამ, და საერთოდ ამ ოთხი წლის განმავლობაში მომხდარმა ამბებმა სიამხეთის ცხოვრება კალაპოტიდან ამოაგდო. დღეს სომხეთი ახალ ცხოვრებას აპირებს. მაგრამ იმდენი დაბრკოლება უძევს ამ ერს წინ, ისეთი საშინელი პირობები ახვევია, რომ საჭიროა გაასკეცებული მუშაობა, ჰყავს დღეს სომხეთს ადგილობრივ ასეთი მუშაკები? სამწუხაროდ უნდა ითქვას რომ არა. და არც ის იქნება გადაჭარბებული ვსთქვათ, რომ მათი უმრავლესობა ტფილისშია. ეს ყოვლად დაუშვებელია. საქართველოში საჭირო ქართველ მუშაკთა კონტინგენტი საკმაოა. ინტელექტუალური თუ ფიზიკური შესაძლოება ჩვენს ქვეყანაში იმდენია, რომ სხვათა დაუხმარებლად შევსძლებთ საქმის მოწესრიგებას. მაგრამ სომხეთის სურათი სულ სხვაგვარია. იქ ხალხი საშინელებას განიცდის. ამიტომ ყოველი პატრიოტი და თავისი ხალხის გულის შემატკივარი სომეხი მოქალაქე მოვალეა მიაშუროს თავის ქვეყანას და შეეცადოს ქვეყნის მდგომარეობის შემსუბუქებას, თავისი ერის აღდგენის საქმეს. პირდაპირ ბოროტ-მოქმედებაა ტფილისში ჯდომა, როდესაც ერევანი კრიზისს განიცდის.

შეუძლებელია ტფილისის უკეთესმა პირობებმა მოისყიდოს სომხეთის მოქალაქე, და ერევნის უარესმა პირობებმა ხელი აალებინოს ერის აღდგენის დიდ საქმეზე. და კომ. პარ. სომხურმა ორგანომ „კარმირ-ასტხ“-მა დროულად აღძრა კითხვა სომეხ მუშაკთა სომხეთისკენ გამგზავრების შესახებ. შრომის ფრონტისკენ მოწოდება არ უნდა დარჩეს უბრალო სიტყვად. სომეხთა შრომის ლაშქარი უნდა დაიძრას თავის ქვეყნისკენ, არა მარტო საქართველოდან, არამედ ყველა ადგილებიდან სომხეთში. ერისა და სოციალიზმის გამარჯვებას თავის ადგილზე უნდა დაუდგეს დარაჯად, და ჩვენი, მეზობელ ერთის სრული სიმპატია და დახმარება მათთან იქნება. ვუსურვებთ ჩვენის მხრივ სომხების კომუნისტ-პატრიოტებს გამარჯვებას.

შ. ძ.

მუშათა წერილები

მუშათა სასადილოები

მუშათა სასადილოების, როგორც სისტემის შემოღება სოციალისტურ ქვეყნებში საზოგადოდ, და კერძოდ დღევანდელ რთულ პირობებში, ერთი უძლიერესი საკითხთაგანია მუშათა ცხოვრებაში.

ჩვენ ყოველთვის იმ აზრისანი ვიყავით და ახლაც ვამბობთ, რომ ვერც საბჭოთა წყობილების გამოცხადება სახელმწიფოში, ვერც სოციალური რეფორმები და ვერც ვერავითარი მუშათა დიქტატურა მარტო დეკრეტების სახით, ჩვენს ბურჟუაზიულ ეკონომიურ სისტემას და პოლიტიკას ისე ბუნებრივად ვერ შესცვლის და შეაბრუნებს, რომ მუშათა კლასის დუხჭირი ცხოვრების პირობები სავსებით მარტო მშრომელთა ინტერესებზე შეიცვალოს მანამდე, ვიდრე რეალური საშვალებები არ იქნება გამოძებნილი და თვით მუშათა ორგანიზაციებს პროფესიონალური კავშირების სახით აქტივობის ფართო ასპარეზი არ გაეხსნება.

საქართველოს საბჭოთა ხელისუფლებამ ამ მხრივ ჯერჯერობით გადასდგა პირველი ნაბიჯი და ჩვენ მოწმენი ვართ უკვე მუშათა სასადილოების ზრდისა რესპუბლიკის ცენტრში და დარწმუნებული ვართ ასეთივე ნაბიჯები გადაიდგმება პერიფერიებშიც.

მართალია დღევანდელი მუშათა სასადილოები როგორც ახალი მოვლენა ჩვენს განახლებულ ცხოვრებაში რომელიც ახლად იდგამს ფეხს და იგი განხორციელების პროცესში იმყოფება, ვერ არის სავსებით დამაკმაყოფილებელი მუშათა მოთხოვნილებისა, მაგრამ ამითი რა თქმა უნდა იმისი თქმა ყოვლად შეუძლებელია, რომ მუშათა სასადილო როგორც სისტემა და მოვლენა მიუღებელი იყოს.

ვერც ერთი მუშა, რომელიც კი დაინტერესებულია ჩვენი ქვეყნის თავისუფლებით და კერძოდ თავისი ეკონომიური პირობების გაუმჯობესებით—წინააღმდეგს ვერ დაამტკიცებს.

ლაპარაკი შეიძლება მხოლოდ მომავალში მის გაფართოებაზე, გაუმჯობესებაზე და ყოველ შემთხვევაში ამ ჟამად არა მის გაკრიტიკებაზე, როგორც ეს ბევრი მუშა ამხანაგებისაგან გვესმის ყოველ ნაბიჯზე.

საქმე იმაში კი არ არის, რომ დღევანდელი ახლად გახსნილი მუშათა სასადილოები ღარიბია თავისი შინაარსით რაიცა აიხსნება უპირველად სურსათ-სანოვაგის ნაკლებობით. არამედ იმაში, რომ მუშათა სასადილოები, როგორც

ასეთი, ჩვენში უკვე ფაქტად იქცა რაიცა მუშათა კლასს საშუალებას აძლევს დაიფაროს თავი ყოველგვარი ექსპლოატაციისაგან.

დღეს ასეა, მაგრამ გუშინ, როდესაც ჩვენი კურთხეული ქვეყანა, საქართველო სავსე იყო და მდიდარი ყოველგვარი საქონლით და სურსათ სანოვაგით, ჩვენ ამას მშრომელი მუშები მოკლებულნი ვიყავით. ჩვენ ვამობთ გუშინ, როდესაც ჩვენში ხორცი ღირდა გირვანქა 50 მან. ტ კართოფილი 30 მან. ერბო 500 მან. და დაცხვნილი შაქარი კიდევ 700 მან. ტ მიუხედავად ამისა, რამიშვილების მთავრობა და „ალფერ“ ხელმძღვანელების. კავშირთა საბჭო მუშათა ფიზიკურ არსებობის შენარჩუნებაზე კი არა ზრუნავდნენ, არამედ ისინი მათზე არც კი ფიქრობდნენ და რომ ეს მართალია ამბავია, ეს სხვათა შორის იქიდანაც ვიცით რომ დღიდან საქართველოს დამოუკიდებლად გამოცხადებისა, ჩვენში, მენშევიკების მთავრობამ ყველაფერი შესძლო და მოაწყო, როგორც მაგალითად უცხოეთის ბანკები და კომერციული დაწესებულებანი, შექმნა აუარებელი სამინისტროები, დაარსა ყველასათვის ხელმისაწვდომი მუშათა მაგიდა რომლის ტალახიანი პური ყველამ იგემა, მაგრამ მუშათა კლასისთვის სათვალჩინო სრულიად არაფერი არ გააკეთა და აი, თუნდაც ისეთი უბრალო რამ, როგორიც არის მუშათა იაფ-ფასიანი სასადილოები—ვიმეორებთ ეს მაშინ როდესაც ჩვენში ამისი შესაძლებელი პირობები იყო მაგრამ ეს მათ არ მოგვიწყეს ალბად იმიტომ, რომ რუსთველის პროსპექტზე, საუკეთესო ადგილებში სადაც აწ ეხლად მოწყობილია მუშათა სასადილოები, ეს ბინები რესტორანის და კაფე-შანტანების მეპატრონეთა განკარგულებაში იყო, სადაც ბუდობდნენ სპეკულიანტების გარდა ათასი საეჭვო პირები და კოპწია მოცეკვავე შანტანის შანსონეტკები.

დღეს ეს ასე აღარ არის და თუ სავსებით მოსპობილი არა, ყოველ შემთხვევაში საგრძნობლად შენელებულია და კიდეც ვამბობთ რომ მუშათა სასადილოების აუცილებელი მოთხოვნილება და შემოღება ჩვენს ცხოვრებაში, მუშათა ცხოვრებაში უკვე ფაქტია.

ჩვენ მუშათა სასადილოების შემოღებას და მის აუცილებლად საჭიროებას [illegible] იმიტომ კი არ ვეძიებთ და ვაცთ რომ ჩვენი ამხანაგი მუშები დღევანდელ მძიმე პირობებში მიდიან იქ და ხელსაყრელ პირობებში სადილობენ. რაიცა აუცილებელი პირობაა მათი ფიზიკური მთლიანობისა და ეკონომიის ანგარიშსა, არამედ იმიტომაც, რომ ასეთი დაწესებულება მუშებს იდეურად აახლოვებს და აკავშირებს ერთი მეორესთან. ნ. მუშებს აქ საშუალება ეძლევათ სხვა და სხვა ნაწილებიდან მოიყარონ ერთად თავი, შეხვდნენ ერთმანეთს და თავიანთი გულის ნადები აზრთა გაცვლა-გამოცვლით გაუზიარონ.

რუსეთის მეფეების დიდი რეაქციის დროს, თბილისის მუშებს ქალაქის რამოდენიმე ნაწილში გვქონდა საკუთარი ხარჯზე გახსნილი საჩაიები და ყავ ხანები და ამ საჩაიებს ვიყენებდით საკუთარი საქმეების გასაკეთებლად ე. ი. ვიყრიდით იქ სისტემატიურად თავს და პარტიულად და ორგანიზაციულად სარევოლიუციო საქმეებს ვაწყობდით ზემოხსენებულ რეაქციის დასამხობად.

ასეთივე იაფ-ფასიანი სასადილოები ჯერ კიდევ მეფე ნიკოლოზის დროს არსებობდა მოსკოვში, რომელსაც ხელმძღვანელობდა მოსკოვის სიფხიზლის საზოგადოება: ამ სასადილოებში თქვენ მრავლად ნახავდით ღარიბ სტუდენტებს, ჯარისკაცებს, ეგრედ წოდებულ ლუმპენ პროლეტარებს (ბოსიაკებს) და სხვას. ერთი სიტყვით მთელი ბოგანო ხალხს, რომელიც თანამედროვე ცხოვრების პირობებს, მეფის და ბურჟუაზიის ინტერესებს მსხვერპლად შეეწირათ და ასეთი ხალხი, მშიერი და ცხოვრებისაგან გარიყული ადამიანები კეთილი საზოგადოების მზრუნველობით ასეთ სასადილოებს აფარებდნენ თავს.

და მართლაც, ბოროტი და რეაქციონური უნდა იყოს ის მმართველობა და მთავრობა, რომელიც თავის ხალხს, თავის ქვეშევრდომებს არ პატრონობდეს და მასზედ არა ზრუნავდეს. ეს ითქმის მით უმეტეს დღეს, როდესაც ესოდენ გართულდა და გამწვავდა ცხოვრება, როდესაც დადგა მშრომელი ხალხის ყოფნა არ ყოფნის ჟამი, როდესაც ორი ისტორიული მტერი, ორი ძალა, კლასი პროლეტარიატისა და კლასი ბურჟუაზიისა მახვილ ამოწვდილნი ერთი მეორეს დაუპირდაპირდა და იბრძვიან გაგამარჯვებული ბატონობის და უფლების გამარჯვებისთვის—ჩვენი წმინდა მოვალეობაა გავამაგროთ ფრონტი მებრძოლი პროლეტარიატისა, რომლისთვისაც აუცილებელი პირობაა მშრომელი კლასის როგორც მებრძოლის ამ გადამწყვეტ მომენტში ორგანიზაციულად დარაზმვა და არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ჩავიდინოთ ის შეცდომა, რომ მშრომელი ხალხი როგორც მებრძოლი ელემენტი, პირში მივცეთ საჯიჯგნად და ჩასაყლაპავად პარაზიტ-სპეკულიაციას.

თუ მართალია ის მცნება რომ „მუშათა განთავისუფლება მუშათა საქმეაო“ მაშინ უდავოა ისიც რომ, ბურჟუაზია დღევანდელი სპეკულიაციის სახით, როგორც ისტორიული მტერი და შემაფერხებელი ძალა ყოველგვარი სოციალური მოვლენებისა, იგი ჩვენს საქმეს, მუშათა განთავისუფლების საქმეს—არასოდეს არ გააქეთებს.

„მუშათა განთავისუფლება მუშათა საქმეა“—ეს მცნება ჩვენთვის არა თუ გასაგებია, არამედ იგი ურყევად გვწამს და დარწმუნებული ვართ რომ ის ორგანო, ის ნავთსაყუდარი, სადაც მშრომელთა ჯარი ორგანიზაციულად დარაზმულია და აწარმოებს ბრძოლას ეკონომიურ სფეროში, აი ეს ორგანო გამოიჩენს მეტ უნარს, რომ გადასდგას ცხოვრებაში უფრო გაბედული, დაკვირვებული და დინჯი ნაბიჯები მშრომელთა გამარჯვებისათვის. ეს გზა არა თუ სწორეა—ეს მისი პირდაპირი მოვალეობაა, ვინაიდან მშრომელ კლას სხვა გზა ეკონომიურ ბრძოლის ასპარეზზე არა აქვს.

ვიმედოვნებთ და გვწამს რომ ჩვენი პროფესიონალური ორგანიზაციები შეეცდებიან და შეძლებისდაგვარად გააფართოვებენ და გააუმჯობესებენ არსებულ მუშათა იაფ-ფასიან სასადილოებს და ისიცა გვწამს რომ მუშები ამ მზრუნველობას ადვილად აუღებენ ალღოს და თავიანთ ეკონომიურ ბრძოლის ორგანიზაციას შეგნებულად დაეხმარებიან.

მორიგი საკითხი მუშათა ცხოვრებაში არის საკითხი—კოოპერაციისა.

მუშა დ. მელია.

პარტიაში

საზოგადოებრივი უნივერსიტეტის სტუდენტ სოციალისტ-ფედერალისტთა ბიურო [illegible] რომ კვირას მაისის 15-ს დილის 10 საათზე უნივერსიტეტის I აუდიტორიაში პროფ. შ. ნუცუბიძე წაიკითხავს მოხსენებას მომენტზე; დასწრება აუცილებელია და შეუძლიათ მხოლოდ პარტიულ ამხანაგებს.

ახალი ამბები

— დაკარგული ბავშვი. უკვალოდ დაკარგულია ტფილისის რკინის გზის სამავალმყოფოდან ხაშურიდან მოსარჩენად გამოგზავნილი ბავშვი საგანელიძე. მნახველთ ვთხოვთ შეგვატყობინონ მის შესახებ. ქ. ხაშურში ისიდორე საგანელიძეს.

— დაკარგული ბავშვი. წარსული წლის სექტემბრამდე მსახურებდა ოჯახში. სოლოლაკში მინა ნამგალაძე. ტანად დაბალია და მომსხო. თუ ვინმემ იცის რამე მის შესახებ—გთხოვთ გვაცნობოთ გაზეთის საშუალებით.

— სახალხო სახლი, შაბათს 14 მაის მეორედ გადევანიშვილის 1) „მსხვერპლი“-ს 1-ლი და 3-მე მოქ., 2) ა. ცაგარლის „ქკუისა მპირს“ კომ. 1 მოქ.

— სახელმწ. უნივერს. სტუდ. აგრონომიულ წრეში ამხ. ა. ხუბუტია წაიკითხავს რეფერატს: „სოფლის მეურნეობა სოციალისტურ საბჭოთა რუსეთში და რეალური გზა მისი განვითარებისა ჩვენში“. რეფერატი წაკითხულ იქნება აგრონომიული დარგის პროფესორ-დოცენტთა თანადასწრებით უნივერსიტეტის აგრონომიული განყოფილების მე-4 კურსის აუდიტორიაში კვირას, 15 მაისს, საღამოს ხუთ საათზე. რეფერატის წაკითხვის შემდეგ მას გარშემო იქნება მსჯელობა.

— ბრძანებანი საქართველოს ს. ს. რ. რევოლიუციონურ კომიტეტისა. საქართველოს ს. ს. რ. რევოლიუციონური კომიტეტის ამა 1921 წლ. მაისის 4-ს დადგენილებით, ამიერ-კავკასიის გაერთიანებული რკინის გზების პოლიტიკური განყოფილების უფროსის თანაშემწედ დანიშნულია ამხ. კაკაბაძე.

საქართველოს ს. ს. რ. რევოლიუციონური კომიტეტის ამა 1921 წლის მაისის 4-ს დადგენილებით, ამხ. სერ. ქავთარაძე დანიშნულია ს. ს. რ. რევოლიუციონური კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილეთ.

საქართველოს ს. ს. რ. რევოლიუციონური კომიტეტის 1921 წლ. მაისის 4-ს დადგენილებით, ამხ. ს. ტოროშელიძე დანიშნულია საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის გარეშე საქმეთა სახალხო კომისრის მოადგილეთ.

— გრიგოლ რობაქიძის მოხსენება მაისის 13, პარასკევს საღამოს 5 საათზე შესდგება მორიგი სხდომა „პოეზიის აკადემიის“ ხელოვანთა სასახლეში—გრიგოლ რობაქიძე წაიკითხავს მოხსენებას „ჰანრის კლაისტო“.

— სამხედრო რევოლიუციონური ტრიბუნალი [illegible] რევოლიუციონურ ტრიბუნალმა [illegible] № პოლკის ჯარისკაცებს გრიგოლ გინისა და ივანე შენკევიჩს თავის ნაწილიდან წასვლისათვის სპეკულიაციის მიზნით, ტრიბუნალმა მიუსაჯა ნიჟგინს 2 წლით დამსჯელი რაზმი, ლო შენკევიჩს 1 ნახ. წლით. ამასთან ვე ტრიბუნალმა დაადგინა ეცნობოს რუსეთის კომუნისტურ პარტიის როგრადიის ორგანიზაციას, რათა კომუნისტურ პარტიიდან გამორიცხონ.

გრუპავროსტას ქრონიკა

გრუპავროსტას საკვარტეტო კრებ[ა]. საამური საღამოების სერია [illegible] გრუპავროსტას კვარტეტით, რომელ[მაც] მუსიკის მოყვარულთა დიდი ყურადღ[ება] მიიქცია, როგორც სამართლიანათ ნიშნა თავის შესავალ სიტყვაში [illegible] ჩემოდანოვმა, როგორ მუსიკა, რო[მე]ლშიდაც ჩამარხულია სამარადისო [illegible] ცხლე და დაუშრეტელი სიმშვენიე[რე] არის სულის განვითარების მძლა[ვრი] ფაქტორი და საუკუნო რევოლიუ[ციო]ნური დასაწყისი, ამაშია მუსიკის ხელ[ოვ]ნების საამური მნიშვნელობა, ამ[ისთვის] ჩვენი დროის სერიოზულ მუსიკის კ[ონ]ცერტის ღირებულება.

კონცერტის მოწყობა კარგათ ქნ[ილი] რია რომ მისცეს ისტორიული ხასიათ[ი] შესაძლებლობას აძლევს მსმენელებს [გაეცნ]ოს ხელოვნების თანდათან მოძრაო[ბას] მის უმაღლეს გამოხატულებამდი. [პირ]ველი კონცერტი იყო ძველ კლასიკ[ოსების] პალესტრინის-ჰაიდნისა, ჰენდელ[ისა] და მოცარტისა, მეორე ბეთხოვ[ენის] მისი დაბადების დღიდან 150 წლის სრულების აღსანიშნავად, რომლის [ამ]ღელვა თარე სულმა ჰპოვა ესეთი გამოძახ[ილი] მის მუსიკაში.

გრუპავროსტას კონცერტი, რომე[ლიც] შესდგებოდა ნიჭიერ არტისტების ფომბერისა (პირველი სკრიპკას), სტ[ა]ლინისა (მე-2 სკრიპკას), ფლორ[ა] (ალტი) ცოვიაროვისაგან (ვიოლ[ონჩელი]) საუცხოოდ ჩატარდა. კვარტეტის [ყვე]ლა ზრი შესრულება საუკეთესო მაჩვე[ნებელი]

გასაყიდი ხალხი *)

ერთ მშვენიერ დღეს საქართველოს მთავრობა გამოსცემს კანონს და იტყვის რომ თავ მოყრა არის აკრძალული. თავყრილობა უნდა აკრძალოს და ჩვენი მეჯლისები უნდა დაიხუროს. შემდეგ კიდევ უნდა დაინახოთ რომ რომელიმე ჩვენი ერთი შვილი ან ვინმე ქალს უნდა გაყვეს და ანუ ჩვენი ურჯულო მეთაურების მიერ შეცდომაში შეყვანის წყალობით სარწმუნოება უნდა გამოიცვალოს. სკოლებში მაინც რაკი სახელმწიფო ენა ქართულია არის და კითხვაც ქართულად სწარმოებს. ოც წლამდე ჩვენი შვილები თავზე (შაპიას) დაიხურავენ ტ სახელებსაც გამოიცვლიან. ამის შესახებ არა გვეთქმის რა, მიტომ რომ ჩვენი სახელით თავშეყრილი წარამარა დადგენილების გამომტანი ურჯულო მეჯლისს თავის კანონპროექტში სარწმუნოების სინიდისის თავისუფლების შესახებ არა შეუტანია მარა თავისი სარწმუნოების უარყოფილი ქართველების კონსტიტუციაში სწერია: სარწმუნოება თავისუფალია, ყველას თავის სურვილისამებრ სარწმუნოების მიღების უფლება აქვსო.

იმ მუხლზედ დაყრდნობის, ჟანდარმების და მილიციის ხიშტებით და მათრახებით ჩვენი შედავება უნდა ჩააქრონ, მიტომ რომ ძირითად კანონებში ჩვენი ამის მისაწდომი სრულიად არაფერი არ არის.

არ ვიცი თუ ვის სახელზე მეჯლის ტრიბუნაზე უნდა იქნეს წაკითხული ხუტბა (ხუტბა არის მეჩეთში ისეთი ადგილი, სადაც ღვთის წინაშე წარმეტყველებს და სეფა სახელს მოიგონებენ). ღმერთმა დაგვიფაროს: მიმედ შეგის სახელზე თუ ქორდანია სარწმუნოება და შეირეთი ასე ამდენად ფეხქვეშ გაითელება. ღმერთი მერე ყველას მოსთხოვს, შეხედეთ აბა როგორ გვატყუებენ; ამ მუხლში შერიეთის მთელი საქმეების შესახებ სწერია: „შერიეთის საქმეები“ ამ სიტყვების მოყვანით უკმარიათ. და მეჯლისის სხდომის დროს კი როცა ისქენდერ ეფენდი ცივაძე თუნდაც პირფერობით იყოს ჯელამ ეფენდი ქიქავას შეკითხვებზე: „სამოქალაქო საქმე შერიეთისა რომელ კანონებს უნდა დაექვემდებაროსო“ ჯემალ ეფენდის მიუგია: „საქართველოს სამოქალაქო კანონებს დაექვემდებაროსო, ვინაიდან ჩვენ შორის ქრისტიანებიც იმყოფებიან, მათ უნდა მივბაძოთო“ უთქვამს და საგანგებო კომისიასაც გამოუცხადებია. „ეს საკითხი სხვანაირად არ გადაწყდებაო“ ისკანდერ ეფენდი ცივაძესაც თავი შეუკავებია და მუხლი მიუღია. რითაც ჩვენი შერიეთის არა დამოკიდებულება უღიარებია. აქედან სჩანს რომ ჩვენ ქართველებს ვემორჩილებით.

ასე რომ, „სამუსლიმანო საქართველო“ რადაცა ჩრჩილად რომ არ წარმოვიდგინოთ, პირდაპირ „საქართველო“ ვსთქვათ ტ გავიდეთო. ეს უფრო ადვილი, უფრო ვ(ე)ჟკაცური მოქმედება იქნება. ეს კანონები სულ მატყუარი და ჩვენი უფლების ჩვენგან ახდა იქნება. როგორც კი უფლებები აგვეხდება, რაც უნდა ვიდავოთ, ვიმაცადინოთ და ვიდავიდარაბოთ. მაინც არა გვეშველება რა. მიტომ რომ ჩვენს უფლებას ჩვენივე ხელით ვკარგავთ და თვალ და თვალ მუხრუჭში ვექცევით.

სწავლა განათლების საქმეში ავტონომიური სამუსლიმანო - საქართველო ვითომდა დამოუკიდებელი არის, მაგრამ მეცხრამეტე მუხლით რაკი სახელმწიფო ენა ქართული არის, სასწავლებლები პირდაპირ ქართულ მასწავლებლების ხელში გადადის, სასწავლებლების ხარჯი ჩვენ უნდა გავიღოთ, მხოლოდ და მხოლოდ ჩვენი მოტყუებისათვის იყო, რომ ეს განწესება მესამე მუხლში შეიტანეს. მაგრამ ვერავგობის დასაფარავად ერთი უნარიც იყოს, ვერ გამოუჩენიათ. ქართველი მასწავლებლების ხელში ჩვენს ბავშვებს, ათ წელიწადს რომ ასწავლიან, შემდეგ ენას, წიგნების საშუალებით მათ გაქრისტიანებას მეტად ადვილად მოესწრებიან და იმის მიზეზებიც ჩვენ ესე იგი, ბავშვების მამები უნდა შევიქნეთ, ცოდვა სულ ჩვენს კისერზე უნდა დარჩეს.

მიწის საკითხი ბათომის ოლქში რას ნიშნავს, ვერ გამიგია, დიდი მემამულე არავინ არის და თუ საკითხი მემკვიდრეობით გადაცემას შეეხება, ამ შემთხვევაში მუსულმანების უფლებას შეეთი ხომ უზრუნველყოფს. ამ საკითხის შერიეთიდან გამოყოფა პირდაპირ მზაკვრობაა და ჩვენგან მეტად მნიშვნელოვანი საკითხის დაფარვა უნდოდათ. დღევანდელი საქართველოს მთავრობა გარეგნულად სოციალისტურია, ნამდვილად კი ძლიერი პატრიოტი, რომელიც ცდილობს მთელი სიმდიდრე თავის ერის ხელში მოზიდოს. მთავრობა იგი ნამდვილი კაპიტალისტურია. რა ყოფაშია ჩვენი ხალხი, ესენი თავიდანვე ჩვეული არიან აყრას. არა მუსულმან სახელმწიფოს ხელქვეით დარჩენას ვერ ურიგდებიან და სხვაგან გადასახლებით შველიან თავს. განსაკუთრებით ამ მსოფლიო ომის დროს თავიანთი ადგილ-მამული მთლად მიატოვეს. სოფლები მრავლად დაცარიელდა. დაცარიელებული მიწები ეგრეთვე ვაკეზე დამოკიდებული მიწები სოციალისტურ თვალსაზრისით უნდა დანაწილდეს ხალხის ხელში. მუსლიმანებს ცოტად თუ ბევრად მეტი მიწები აქვთ, ვიდრე ქრისტიანებს. როგორც ამ მუხლიდან ირკვევა, საქართველოს მთავრობამ მუსლიმანებს მიწა უნდა ჩამოართვას და ქრისტიანებს დაუნაწილოს. მემკვიდრეობითი გადმოცემას წინააღმდეგობა უნდა გაუწიონ. სამკვიდრო თვით მემკვიდრეს კი არა, არამედ სხვებს ესე იგი მთავრობასაც კი მიეკუთვნოს. მთავრობამ ეს მიწაწყალი ისევ ქრისტიანებს უნდა დაურიგოს, დაუნაწილოს. იქნება ერთი დღეც, რომ მუსლიმანებს მიწა-წყალი ხელიდან გამოეცლებათ და ან აიყრებიან და წავლენ დაიკარგებიან, ან ქართველების ხელ-ქვეშ მონობა მოუხდებათ. აფსუს.

—ადგილობრივი მმართველობა. ამ მუხლში აღნიშნულია ადგილობრივ მმართველობანი ქალაქი, ერობა, ჯანმრთელობა და საბჭოთლო. ესენი ხომ ჩვეულებრივად ადგილობრივი მმართველობანი არის. თვით ცენტრალურ სახელმწიფოშიაც კი რაკი ეს ხარჯს ითხოვდა ეს დარგები ხალხს დაეკისრა. ამისთვის ასეთი საკითხები, როგორც ძველად, ისე ეხლაც ადგილობრივ ერობებს და საზოგადოებებს ენდობოდა, მიტომ რომ არც ერთი სახელმწიფო ინტერესების მიხედვით ცენტრალური ფონდიდან ხალხისათვის ხარჯების გაღებაზე არასოდეს არ დათანხმებულა. მაშასადამე, საქართველოს მთავრობამ თუ თავის ხარჯზე დამოკიდებული ეს მოვალეობა ხალხს გადასცა, დიდი წყალობა არ უქნია, თავისი ხარჯები ისევ თვით ხალხს დააკისრა.

ლეგიონი მიღებული მუხლის ძალით მუსლიმანებს კვლავ ძალდატანებით თავს უნდა მოუვლინონ შეიარაღებული ძალა და ბატონობა და კანონით უზრუნველყოფილი უფლებანი, მხოლოდ ნაჩვენები არ არის: სამუსლიმანო საქართველოში მოხალისენი მკვიდრი ხალხისაგან უნდა შესდგეს, თუ ყველას ეძლევა უფლება ლეგიონში ჩარიცხვისა. რაკი ამის შესახებ მკაფიოდ არა არის რა აღნიშნული, მაშინ ვინც უნდა იყოს შეუძლია ლეგიონში ჩაირიცხოს. ამ შემთხვევაში კი საქართველოს შუა გულიდან მოსული ქართველი ქრისტიანები ლეგიონში ჩაეწერებიან და მშვიდობიანობის დროს იქნება თუ ომის დროს ის (ლეგიონი) მაინც, ე. ი. ტფილისს უნდა დაემორჩილოს. ოფიცრობას ტფილისი დანიშნავს, ტფილისი გამოცვლის, სხვა და სხვა ადგილებში გადაიყვანს, ტფი[ლისი] თავს შეუყრის, მიმართულებას მის[ცემს] ერთი სიტყვით ყველა ეს უფლებ[ა] პირდაპირ ტფილისს ეკუთვნის, ას[ე] გვარად ხალხი იარაღ შესხმული ტ[ფი]ლისის ბატონობაში უნდა დარჩეს, რომ მასიურ მკვლელობის დროს, [მუს]ლიმანების გადასახლების დროს [ერთგუ]ლობა საქართველოს მთავრობას [გაუწიოს] დარჩეს. იმ შემთხვევაში მუსულმა[ნები] მონობისაგან როგორ თავისუფლდე[ბიან].

ამ მუხლის შინაარსით, როგორც [მო]გვესმის, ჩვენი ყელის გამომჭრელი შ[ეია]რაღებული ძალა საქართველოს მ[თავ]რობამ—ისევ ჩვენ უნდა მოგვავლინ[ოს]. ხარჯებიც კი ჩვენ უნდა დაგვეკისრ[ოს]. სასურსათო საქმე ეს ხალხზე არის [და]კისრებული. აქ კი ცენტრს არავით[არი] დამოკიდებულება არა აქვს. ეკონომ[იური] ... ათ რომ ხალხი გააძლიერონ, რ[ომ] უფლება წამოაყენეს და მეტად სა[ჭირო] მოვალეობა დააკისრეს. გადასახლ[ება] შემოსახლება ჩვენი ქვეყნისთვის [ძალიან] მნიშვნელოვანი საკითხი არის. ამ [მუხ]ლის ძალით საქართველოში ბევრს [ადგილს] გებლოგენ: მუსლიმანი ხალხი უნდა ვიწროონ და იძულებული გახადონ [გადა]სახლებისათვის. ასეთი კანონები [უნდა] შეიმუშაონ, რომ ვითომდა გადასახ[ლე]ბისათვის ქონების გაყიდვის აკრძა[ლვის] შესახებ გამოიცემა კანონები და [ამ]დენ კი დევნას გააძლიერებენ. ამ ლტოლვილობაზე ჩვეული ხალხი [იძუ]ლებული უნდა შეიქნეს და ქონების საკუთრების უსასყიდლო მიტოვ[ება] უნდა გადასახლდეს; მათ მიერ მიტ[ოვე]ბული მიწა-წყალი ჩვეულებრივათ მ[თავ]რობას უნდა დარჩეს და იგი ქართ[ველ] ქრისტიანებს დაურიგებს და დაუნ[აწი]ლებს, დასახლება კი რაკი მიწის ს[ი]წროვე არის, მუსულმანებს მაინც უ[ნდა] აუკრძალონ და ის ხარჯები, რ[ომ] სხვების დასახლება მოითხოვს, იგი[ვე] მუსლიმანო საქართველოს უნდა მ[ოახ]რონ. მუსლიმანებიც რაკი ამ აუ...

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მოქალაქენო! ახლოვდება ეროვნული ზეიმის დღე!

ემზადეთ 26 მაისისთვის

ლია მათ მიერ მიღწეულ მხატვრულ წარმატებისადმი.

სოლისტად გამოვიდნენ ბურგინისა, ზეილიგერი (როიალი) და ფიმბერგი (სკრიპკა) კონცერტი სწარმოებდა კონსერვატორიის დარბაზში მრავალი ხალხის თანადასწრებით. სერიოზულ კლასიკურ მუსიკის მოთხოვნილება ძლიერ დიდია ამ ქამად და მისი წარმოება მომავალში უზრუნველყოფილია. მახლობელ კონცერტის პროგრამა მიძღვნილი იქნება ე. წ. რომანტიკების სკოლის ნაწარმოებთადმი,—შუმ ერტსა მენდელსონისა და სხვ.

რადიო

მოახლოვდა ლიკვიდაციის ხანა კაპიტალისტურ ქვეყნის თავზე.

მოსკოვი მაისის 9. უკვე ხუთ კვირაზე მეტია, რაც ინგლისში მაღაროებში მომუშავეთა საერთო გაფიცვა გრძელდება, რკინის გზელთა და ტრანსპორტის მუშათა მეთაურების გამცემლობის, მიუხედავათ მაღაროებში მომუშავენი მტკიცედ სდგანან და არავითარ შეთანხმებაზე არ მიდიან, მაღაროში მომუშავეთა გაფიცვა გრძელდება და მთელი საწარმოვო ცხოვრება მოიშალა. ინგლისის რკინის გზელთა და ტრანსპორტის მუშათა მასსებს, შორის იზრდება სურვილი მაღაროში მომუშავეთა დახმარებისა.

ბრისტოლში ნავთსადგურის მუშები გაიფიცნენ, ვინაიდან ზღვის ნავსადგურში მოვიდა უცხოელთა ქვა-ნახშირით დატვირთული გემები. საფრანგეთის, ბელგიის, ჰოლანდიის და გერმანიის სატრანსპორტო მუშებმა დაადგინეს: წინაღუდგნენ ინგლისში ქვანახშირის გატანას. მეზღვაურთა კავშირმა შეერთებულ შტატებში გამოსცა ბრძანება გაფიცვის შესახებ, რომელიც 300,000 მეზღვაურის მუშაობას შეაჩერებს — ამერიკელ მეზღვაურთა გაფიცვა ხელს უშლის ევროპაში ქვანახშირის შეზიდვას. სილეზიაში პოლონელთა მოძრაობა დაიწყო. რკინის გზაზე მიმოსვლა შეწყდა. ამიტომ სილეზიიდანაც შეუძლებელია ნახშირის გატანა. ამასთან ვე მოკავშირეთა ახალ მოთხოვნილების საპასუხოდ ინგლისის საფრანგეთის და იტალიის მუშათა შორის მუშაობას აწარმოებენ „მოქმედების კომიტეტები", რომელნიც მოუწოდებენ მუშებს საყოველთაო გაფიცვა დაიწყონ, რათა ხელი შეუშალონ კაპიტალისტთა კავშირს გერმანულ ოლქების დაკავებაში და ახალი ომის დაწყებაში.

შვეციის კონცესიები კავკასიაში.

ბათომი, მაისის 5. ერთი თვის წინად შვეციაში შესდგა საზოგადოება, რომლის ძირითადი თანხა ერთ მილიარდ შვედურ კრონას უდრის. შვეციას სურს ამიერ-კავკასიაში ჰიდრო-ელექტრიული კონცესიის აღება. მოლაპარაკება სწარმოებს დონის ოლქთან, გროზნოსა და ბაქოს ნავთის კომიტეტებთან საბურღი ხელსაწყობების და მანქანების ჩამოტანის შესახებ, რაშიც გროზნომ უნდა მისცეს ბენზინი, ხოლო ბაქომ სხვა და სხვა ზეთი. ელიან შვეციის ინჟინერთა ჩამოსვლას შავი-ქვის ამოღების გასაუმჯობესებლად და მრეწველობის წარსამატ ბლად.

კლერიკალურ-პატრიოტული საფრანგეთი.

ლიონი, მაისის 10. კვირას მთელმა საფრანგეთმა არაჩვეულებრივ ზეიმით იდღესასწაულა ჟანა დ' არკის წლის თავი. პარიზში ცერემონიამ შესდგა ორლეანელ ქალწულის ძეგლის წინ. შინაგან საქმეთა მინისტრმა მარრომ სიტყვა წარმოსთქვა. ეკლესიებში სადღესასწაულო წირვა-ლოცვები შესდგა.

ჩრდილო კავკასიაში, პროფესიონალური კავშირთა კონფერენცია.

პროფესიონალურ კავშირთა კონფერენციამ, თავის რეზოლიუციაში კოოპერაციის შესახებ, იცნო ისეთი, როგორც ფაქტორი, მშრომელთა მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესობისა, და როგორც საშუალება კერძო კაპიტალის გადიდების წინააღმდეგობისა, საქონლის გაცვლა-გამოცვლის თავისუფლების შემთხვევაში. შემუშავებულია კოოპერატიული ზომები, ამათ რიცხვში ნატურალური ფონდის ორგანიზაციისა, სახელმწიფოს მერ ნატურით დაჯილდოვების გადარიცხვის სახით, კოოპერატივში მომუშავეთა რიცხვის გადიდებით და საერთოდ 7 აპრილის დეკრეტის სასწრაფო გატარებით.

ელჩთა კონფერენცია.

ლიონი, მაისის 9. ელჩთა კონფერენციის სხდომა მოხდა საგარეო საქმეთა სამინისტროში ჟიულ კამბონის თავმჯდომარეობით. სხდომას დაესწრო მარშალი ფოში. კონფერენცია არჩევდა კითხვას ზემო სილეზიაში შექმნილ მდგომარეობის შესახებ. ერთხმად გამოითქვა თანაგრძნობა ამ ფაქტის გამო და ზიზღი ინსურგენტებს, რომლების მოქმედება ხშირად მოკავშირეთა საოკუპაციო ძალთა შორის ადამიანთა მსხვერპლს იწვევდა.

ამის შემდეგ შეუდგნენ დასამშვიდებელ ზომების გამოძებნას. კონფერენციამ ზემო სილეზიაში მყოფ მოკავშირეთა კომისიას მისწერა, რათა მან მიემართა მცხოვრებთათვის მოწოდებით იმის შესახებ, რომ არავითარ ძალებს არ შეუძლიან იმოქმედონ მოკავშირეთა მთავრობების დადგენილებებზე.

ლიონი მაისის 9. დაიწყო ქემალისტების ახალი შეტევა, ანკორა და ზანგულდაკზე, მიღებულ ცნობებით ჯარებმა. (დამახინჯებულია) . . . დაიწყეს შეტევა. ოსმალებმა ააფეთქეს მატარებელი, რომელიც სამხედრო მასალით იყო დატვირთული.

მოლაპარაკება პოლონეთსა და ლიტვა შორის.

ლიონი მაისის 9. პოლონეთის დელეგატი პოლონეთ-ლიტვის კონფერენციაზე, ლუკაშევიჩი, გაემგზავრა პარიზს იმ მიზნით, რომ პოლონეთის საგარეო საქმეთა მინისტრ თავად საპეგასთვის ანგარიში ჩაებარებინა.

კანონი ჰაბსბურგების შესახებ.

პარიზი. აპრილის 24. ავსტრიის ეროვნულმა კრებამ მიიღო კანონი ჰაბსბურგების შესახებ. კანონი უკრძალავს ყოფილ იმპერატორის გვარეულობის ყველა წევრს როდისმე დაბრუნებას ავსტრიის ტერიტორიის ფ რგლებში. დამნაშავენი დაპატიმრებულნი იქნებიან 6 წლამდე.

ომის დასასრული.

ბერლინი. აპრილის 23. ვაშინგტონის კონგრესი თავის დეკლარაციაში გადაჭრით აცხადებს: „არანორმალურ მდგომარეობას რომელსაც ჰქმნის ეკონომიური ომი გერმანიის წინააღმდეგ, უნდა ბოლო მოეღოს. ამერიკამ უნდა ყურადღება მიაქციოს ევროპის მდგომარეობას და ევროპის ცალკე სახელმწიფოთა შორის ურთიერთობა".

ავსტრო-ჩეხო-სლოვაკიის კომერციული მოლაპარაკებაზე ხელის მოწერა.

ლიონი. მაისის 9. ოფიციალური ცნობების თანახმად, კომერციული მოლაპარაკება ჩეხო სლოვაკიასა და ავსტრიას შორის ხელმოწერილია.

გერმანიაში.

ნაუენი, მაისის, 8. კოალიციურმა პარტიებმა ვერ მიაღწიეს შეთანხმებას იმ ზომათა შესახებ, რომელიც უნდა მიიღონ ანტანტის ულტიმატუმის წინააღმდეგ, კაბინეტის კომისიის სხდომა ჯერაც არ დამთავრებულა. პარიზის ელჩმა მაიერმა უარი სთქვა ახალ კაბინეტის შედგენაზე. ფერენბახის მოადგილეთ ასახელებენ გერმანიის სახალხო პარტიის ლიდერ შტრეზემანს.

ბელგიის მინისტრთა საბჭოში.

ლიონი, მაისის 9. ბრიუსელიდან იტყობინებიან, რომ 7 მაისს მეფის თავმჯდომარეობით მოხდა მინისტრთა საბჭოს სხდომა. საბჭომ მოისმინა მოხსენებანი გარეშე საქმეთა და ფინანსთა მინისტრებისა ლონდონის კონფერენციის შესახებ. საბჭომ მადლობა გამოუცხადა მთავრობის დელეგატებს სიმტკიცისა და კეთილ გონიერებისათვის რომელიც მათ გამოიჩინეს, ბელგიის ინტერესების დროს.

ანტანტა და გერმანია.

ვაშინგტონი მაისის 8. ბრიტანეთის ელჩმა სახელმწიფო დეპარტამენტს გადასცა მოკავშირე მთავრობების ფორმალური მოწვევა ბარათი უმაღლეს საბჭოს დანგრეულ ოლქების აღმადგენელ კომისიასა და ელჩთა საბჭოს სხდომაზე დასასწრებლათ, შეერთებულმა შტატებმა გადასწყვიტეს დანიშნონ თავისი ოფიციალური წარმომადგენლები მოკავშირეთა უმაღლეს საბჭოს და ელჩთა საბჭოს სხდომებზე მონაწილეობის მისაღებათ.

ცარცვა-გლეჯა იწყება.

ნაუენი. მაისის 8, პფალცადან იუწყებიან: საფრანგეთის მთავრობის პირებმა ავტომობილების მეპატრონეებს და შოფერებს უბრძანეს, რომ მათ დაუყონებლივ ჩააბარონ გერმანელთა ავტომობილები.

მაინციდან გადმოგვცემენ, საფრანგეთის რეინის ფლოტილიამ ბრძანება მიიღო მზად იყოს სამხედრო ნაწილების გადასაყვანათ.

პროტესტი ანტანტის ულტიმატუმის გამო.

ნაუენი. მაისის 5. გერმანიის ყველა პარტია პროტესტს აცხადებს ანტანტის ულტიმატუმის გამო. გერმანიის პრესა აღნიშნავს, რომ ულტიმატუმი შეიცავს ზოგიერთ პარაგრაფებს, რომლებიც აშკარად ეწინააღმდეგება საზავო ხელშეკრულებებს და აღემატება მას. კონსერვატორული პრესსა ანტანტის არსებით მოთხოვნილებებს მიუღებლად სთვლის. „ბერლინერ ტაგებლატი" ამტკიცებს, რომ ულტიმატუმის აუცილებლად მიღებით შეიძლება ბევრი წავაგოთ და ვერაფერი ვერ მოვიგოთ.

„ფორვერტსი" სწერს: გერმანიას არ შეუძლიან დაადასტუროს საფრანგეთის ნაციონალიზმი. თუნდაც დასთ ნხმდეს გერმანია, იგი მაინც ვერ შესძლებს თავის ვალდებულებათა აღსრულებასო.

„ეკო დე პარი" გულ-ახდილად აცხადებს: საფრანგეთის ფულის ყველა მოთხოვნას აქვს მეორე ხარისხოვანი მნიშვნელობა. საფრანგეთის მთავარი სურვილია დაიკავოს რურის ოლქიო.

„დეილი გერალდი" ამბობს ლონდონის კომისია სისხლსა სწოვს გერმანიას. მოკავშირეებს მხოლოდ ერთი მთავარი სურვილი აქვთ დაიკავონ რურის ოლქი.

„ვესტმინსტერ გაზეთი". აცხადებს, რომ საქმეში ჩახედულ ყველა ფინანსისტების აზრით, მოკავშირეთა მოთხოვნა მეტად აღემატება გერმანიის ძალებს. ახალი მოთხოვნა არღვევს საზავო ხელშეკრულებას და ამიტომაც კომისია ვალდებულია გადაისინჯოს საკითხი იმის შესახებ, თუ რამდენი ფულის გადახდა შეუძლია გერმანიას.

მოსკოვის განცხადება.

მოსკოვი, მარტის 16. მოსკოვის საბჭოს პრეზიდიუმმა მიანდო მოსკოვის კომისიას, რომელსაც დავალებული აქვს მუშათა ყოფა-ცხოვრების გაუმჯობესობა.

ინგლისი შეწუხებულია.

ნაუენი მაისის 10. მიდსტონში მიტინგზე ლოიდ ჯორჯმა განაცხადა, რომ ინგლისის მთავრობა შეწუხებულია ზემო-სილეზიასა და მცირე აზიაში შექმნილ მდგომარეობით ირლანდიის აჯანყების და ქვანახშირზე მომუშავეთა გაფიცვის გამო.

გერმანიის ახალ კაბინეტის შედგენა.

ნაუენი, მაისის 10. (დასაწყისი არ მოსულა) სოციალისტების უმრავლესობა ნამდვილად, მზათ არიან შესცვალოს თავისი დამოკიდებულება მთავრობისადმი და ახალ კაბინეტში იყოლიოს ერთი უპორთველო მინისტრი. ამ რიგად განხორციელდებოდა შეთანხმების პოლიტიკა, მდგომარეობა თუმცა ჯერ გამოურკვეველია. რეიხსტაგის დიდი უმრავლესობა ულტიმატუმის მიღების მომხრეა იმ სურვილის გამო, რომ რაც შეიძლება მალე იქმნას საბოლოვოდ გადაჭრილი ანაზღაურების საკითხი. გაზეთი „ტან" ი სთვლის შტრეზმანს ერთად ერთს სერიოზულ კანდიდატათ. კანცელარიის პოსტზე.

ნახშირის ამომღებელთა გაფიცვა.

ნაუენი, მაისის 10. ბრიტანეთის ნახშირის ამომღებელთა გაფიცვა უკიდურეს წერტილს აღწევს. გაზგის ნავთსადგურში სრული სიწყნარეა. გემთა სადგურში სრული სიწყნარეა. გემთა საილმაშენებლო მუშები და დამტვირთავები გაფიცულნი არიან. ნავთსადგურს პოლიციელთა დიდი რაზმი იცავს. ისეთივე მდგომარეობა არის გემებზედაც, სადაც გაფიცვა დაიწყო სამშაბათს.

საგანგებო სასამართლოები გერმანიაში.

პეტერბურგი. მაისის 2. მარტში გერმანიაში მომხდარ აჯანყების გამო საგანგებო სასამართლომ გამოიტანა ორი სიკვდილით დასჯის განაჩენი. მრავალ მუშას გადაუწყვიტეს საკატორღო მუშაობა, რომლის საერთო რაოდენობა 458 წელს უდრის.

რუსეთის ნავთ-სადგურების გახსნა.

ლიონი, მაისის 5. პეტროგრადის და კრონშტადტის ნავთ-სადგურების გახსნის შესახებ იუწყება რუსეთის მთავრობა. ამასთანავე გამოქვეყნებულია შემდეგი დროებითი წესები: პეტერბურგიდან გემები გადის დღისით და ღამით ყველ ჟამს. კრონშტადტის რეიდში მივა თუ არა გემი, მაშინვე ლუზას ჩაუშვებს. იქ გათენებისას როგორც თუ მიიღებს ლოცმანსა და სტაციონერს, გემი გაბრუნდება უკანვე პეტერბურგისაკენ.

კრონშტანტის ნავთ-სადგურში შეუძლია შესვლა მხოლოდ 28 ფუტის წყალნავის გემს პეტერბურგში კი 26 ფუტის წყალ-ნავის რაოდენობისას. ეს წესები მხოლოდ დროებითია კრონშტანტის ნავთ-სადგურიდან მუდმივი სტაციონერის დაწესების შემდეგ, გემები გაივლიან მხოლოდ ლოცმანის შემწეობით. ამ წესებზე ხელი უწერია საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარ ჩიჩერინს.

უმუშევრობა ინგლისში.

ლონდონი, აპრილის 15. ამ ჟამათ ინგლისში მძვინარე უმუშევრობის შესახებ სწერს ჟურნალი „რევიუ ოფ რევიუს".

ის ამბობს: „ინგლისში ბევრი სცდილობს თავი ინუგეშოს მით რომ თითქოს აქ უმუშევრობა კლებულობიდან. ესაა უბრალო ილიუზია. სინამდვილე კი სხვას ღაღადებს. ამიტომ ბოლოს ისინი იძულებული ხდებიან ასეთ ცნობებიდან ხელი აიღონ. მთელს ინგლისში თებერვლის უკანასკნელ რიცხ. ოფიციალური საბუთების მიხედვით ითვლებოდა 1,223,000 უმუშევარი. ამათ შორის არ ირიცხებიან ის მუშები, რომელმაც მოკლე დროითი სამუშაო დაკარგეს. სამ მილიონამდე მიაღწია. მუშათა პარტიის ცდით დაწესდა სამუშაო ხელფასის მინიმუმი და გამომუშავდა მრეწველობის აღორძინების გეგმა. მაგრამ ეს საქმეს მაინც არას უშველის ბოროტების აღმოფხვრა შესაძლებელია მხოლოდ მისი წარმომშობ მიზეზის აღმოფხვრით".

გაგრაში.

გაგრა აპრილის 30. წინასწარი ცნობებით, გაგრის რაიონში დათესილია მიწის მთელი სივრცე. მაგრამ ახალ მოსვლამდე მოსახლეობა განიცდის მძიმე მდგომარეობას, რადგანაც წარსულ წელს ხორბლეულობის მცირე მოსავალი იყო. სოფლის მოსახლეობას საკმაოთ მოეპოვება სამეურნეო იარაღები.

იაპონია და ამერიკა.

ვლადივოსტოკი. აპრილის 26. „შორეულ აღმოსავლეთის" მიმოხილვის ცნობით იაპონიის ელჩს ობატას შემდეგი ინსტრუქცია მიუღია, ვინაიდან ახლო ხანებში მოსალოდნელია იაპონიისა და ამერიკას შორის სამხედრო მოქმედების დაწყება, რისი ნიშნებიც უკვე არსებობს ხოლო იაპონიასა და ჩინეთის შორის მჭიდრო მეგობრული კავშირი მყარდება, ამიტომ ორივე მეზობელ სახელმწიფოს მოვალეობაა, რომ ეხლავე შეუდგნენ თავდაცვის მიზნით სათანადო საიდუმლო თადარიგს.

ვაშინგტონიდან იუწყებიან: ჰარდინგი დარწმუნებულია იაპონიასა და ამერიკას შორის ჩამოვარდნილ უთანხმოების მშვიდობიანათ მოგვარებაში.

იაპონიის გაზეთები ხაზ გასმით აღნიშნავენ, რომ მიუხედავათ ინგლის-იაპონიის შორის დადებული ხელშეკრულებისა, ამერიკას საწინააღმდეგოთ ინგ-

---

ლი გადასახადების, ხარჯის და აკმაყოფილებელ წყაროს ვეღარ გამონახავენ, ცენტრალურ მთავრობის დახმარებას უნდა მიმართონ და დახმარების ნაცვლად სურვილისამებრ მუსლიმანთა შორის ქრისტიანები უნდა გადმოასახლონ. ამგვარ უმიწო წყლო და უადგილ-მამულო მუსლიმანებმა იქ ვეღარ უნდა იცხოვრონ ვეღარ უნდა დაბინავდნენ. ჩვენი დიდებული შერიგების საზღვრებიც და სამღვთო წიგნიც უნდა მოისპოს და გაჰქრეს. ის ერი ასე, ამგვარად სასაცილოთ უნდა დაიმარხოს. მაგრამ აფსუს, აფსუს, რომ ამ დალოცვილი სამშობლოს მესაფლავე ისევ ჩვენა ვხდებით. ვაჭრობა-მრეწველობა რაკი მესამე მუხლის ძალით საბაჟო, ბუნებრივი სიმდიდრე, ტყეები, ფოსტა-ტელეგრაფისა და რკინის გზის საქმე საერთო საქართველოს მართველობაზე არის გადაცემული, სამუსლიმანო საქართველოს მეჯლისმა რა და რა საკითხებზე და უნდა შეიმუშაოს კანონები, ვეღარ გავიგეთ ვაჭრობამრეწველობისა და ეკონომიურ დარგების ყველა წყაროები თუ საქართველოს ეკუთვნის ავტონომიური მართველობის მიერ შესადგენელი კანონების დაწესებას და ცხოვრებაში გატარებას ადგილი ადარ აქვს. სამუსლიმანო საქართველოს საწარმოების მონოპოლიაც ქართველების სასარგებლოთ და მუსლიმანების საზარალოთ. მეტად საშიში სპეკულიაციის საკითხი იბადება ამ ნაწარმოებზე. მოსატანი საქონელი მონოპოლიაში თუ დარჩა, მთელი სავაჭრო საგნები ქართველ ქრისტიანების ხელში დარჩება და არა მუსლიმანების ხელში. ისე როგორც დღეს არის დარჩენილი მთავრობის ხელში. ასე რომ ვაჭრობის და საქონლის გაცვლა-გამოცვლის თავისუფლება იკრძალება და მასთან ერთად იმ მუსლიმანებში, რომლებიც ჯერ კიდევ ვაჭრობის ასპარეზზე არ გასულან, მათი საქონელი სამონოპოლიოთ მთავრობამ სურვილისამებრ უნდა შეაფასოს და ალებ-მიცემობის ბაზარზე უნდა გაიტანოს. მწარმოებელი მუსლიმანი ხალხი იმყოფება და მწარმოებელთა და მომხმარებელთა შორის ასპარეზზე კი ქართველების სამონოპოლიოთ უნდა შეიქმნეს, ეკონომიურად ხალხის განადგურება მეტად ცხადათა და სასტიკად უნდა გაატარონ ცხოვრებაში. ეს ორი მუხლი დაწვრილებით, რომ ექნება შემუშავებული საქართველოს მთავრობას და მის მაკლერებს, დალალებს, თუ როგორ გაუყიდნია და შეუსყიდნიათ მათ მიერ მოტყუებული ხალხი. ცხადად და ცხადად მაშინ გამოირკვევა, მუსლიმანმა უნდა იშრომოს, ძალა, ენერგია და ხარჯები უნდა გამოიღოს, მაგრამ სიმდიდრისა და ფულის არხები ტფილისის ხაზინისაკენ უნდა გაიყვანონ და მუსლიმანების ხელში კი ოხ-ნიჩაბისაგან დაკოჟრებული თითების მეტი რა უნდა შერჩეს რა.

მუსლიმანმა ხალხმა სამუსლიმანო საქართველოს ხარჯი უნდა გაიყოს და თანაც მთელი საქართველოს საერთო ხარჯებშიაც მონაწილეობაც უნდა მიიღოს. ე. ი. მუსლიმანებმა უნდა გაიღონ ორი ხარჯი და ქართველებმა კი ერთი. ასე რომ რამდენადაც მუსლიმანები ეკონომიურად სუსტდებიან, იმდენად ქართველები ძლიერდებიან. ქართველებმა ბატონობა ადვილად უნდა დაიპყრონ და მუსლიმანი კი მონობაში ჩავარდეს. შრომა—ნაყოფზე არის დამოკიდებული და ნაყოფი შრომაზე, მაშასადამე, შრომას და ხარჯს ეწევიან მუსლიმანები, საერთოდ შემოსავალს კი ქართველები ღებულობენ. ჩვენ კი როგორც გვესმის ავტონომიურ მმართველობაში ხალხი ჯერ შემოსავლიდან ხარჯს გაისტუმრებს, ხოლო შემდეგ განსაზღვრული თანხით მონაწილეობას იღებს საერთო სახელმწიფო ხარჯებში.

(დასასრული იქნება).

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლისი არას გზით არ ჯამოვა. თუ ვინიცობაა იაპონიასა და ამერიკას შორის ომი, დაიწყო ინგლისი აცხადებს, რომ ის დაიცავს სრულ ნეიტრალიტეტს, როგორც ეს მოიმოქმედა მან რუსეთ-იაპონიის ომის დროს. ინგლისმა მხოლოდ ერთი, რამ უნდა მოიმოქმედოს, მან უნდა მიიღოს ყოველი ზომა, რომ ჩინეთი არ ჩაერიოს იაპონია-ამერიკის ომში.

ხორბლის თადარიგი.

ტრაპიზონი. აპრილის 22. დიდძალი ნედლეულობა დაგროვდა ანატოლიის ცენტრში. ტრანსპორტის დაშლისა და გადასაზიდ ფასის მეტად გადიდების გამო, მისი იქიდან გატანა შეუძლებელი ხდება. აფიუმ კორაგისტარში დაგროვდა ორი მილიონი ფუთი და ოთხი მილიონი კილო ხორბალი, სამსუნში კი ოთხი მილიონ ნახევარი კილო ფქვილი.

ბეჭვდითი ნაწარმოების უფასოთ მომარაგება.

მოსკოვი. მაისის 9. სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილებით გაუქმებული ბეჭვდითი წარმოების ფულით შეძენა რ. ს. ფ. ს. რ. ტერიტორიაზე არსებული ყველა დაწესებულებებს და ორგანიზაციებს უფასოთ ურიგდებათ ცენტრობეჭდის საშუალებით წიგნები, გაზეთები, ჟურნალები, ბროშურები და სურათები.

მეგობრული დახმარება ჩინეთის რესპუბლიკას.

მოსკოვი მაისის 9. რადგანაც ხარბინში თავი იჩინა შავმა ჭირმა. საბჭოთა მთავრობამ თავის მეგობრული დახმარება აღუთქვა შავჭირთა ბრძოლაში საეპიდემიო რაზმების გაგზავნით.

ამერიკელ მეზღვაურთა გაფიცვა.

რიგა, მაისის 7. ყოველივე ცდამ, რომ ხელი შეეშალათ მეზღვაურთა გაფიცვისათვის და ამერიკის სავაჭრო ნავოსნობის შეჩერებისთვის, როგორც ეტყობა, ფუჭად ჩაიარა. მთავრობა და მწარმოებელნი ზომებს იღებენ უზრუნველჰყონ გემთა მიმოსვლა იმ მეზღვაურთა დახმარებით, რომელნიც კავშირებში არ შედიან.

ბათომთან ბრძოლა და საბჭოთა ძალა-უფლების დამყარება საქართველოში

5.

ბრძოლა ოსმალებთან 18 მარტს.

18 მარტი ქ. ბათომში აღსანიშნავია ორი მხრით: პირველი ამ დღეს მოხდა ბრძოლა ოსმალებთან, რომელნიც თავზარდაცემული და დამარცხებული ქართველთა მიერ, გაფანტულად მირბოდნენ აჭარის მიმართულებით; მეორე, ამ დღეს ბათომში შემოვიდა რუსის ქვეითა და ცხენოსანი ჯარი ორი მიმართულებით.

ჯერ კიდევ დილიდანვე საქართველოს ჯარებმა ბათომის რევკომიდან მიიღეს განკარგულება რომ ომი თურქებთან არ არის და ჯარმაც არ უნდა ესროლოს თათრებს, თუ კი უკანასკნელები თვითონ არ დაიწყებენ თავდასხმას ქართველ ჯარის ნაწილებზე.

მაგრამ დილიდანვე 18 მარტს ასტყდა სროლა ბათომის ციხესიმაგრის იმ ნაწილში, რომელსაც „გოროდოკს" ეძახიან. ეს ნიშანი იყო სამხედრო მოქმედების დაწყებისა, ვინაიდან როგორც გამოირკვა ოსმალთა ჯარებს დაეჭირათ „გოროდოკი"-ს „ირგვლივ სიმაღლეები და არავის უშვებდენ იმ ციხესიმაგრეში, უმთავრესათ სასურსათო მაღაზიებთან და საარტილერიო ჩაწყობთან. ამასთანავე აღსანიშნავია, რომ ოსმალებს დაეკავებინათ რადიო-სადგური და ეს კი ნიშნავდა ტფილისთან კავშირის შეწყვეტას რადიოთი. ბარცხანიდანაც ოსმალებმა დაიწყეს სამხედრო მოქმედება, რის გამოც ბათომიდან შეფერხდა ქობულეთისაკენ რკინის გზით მიმოსვლა.

ჩვენი ჯარის ნაწილები მტკიცედ მიდიოდენ ბათომიდან სიმაგრეებისკენ აგერ მიდის ქვეითი ჯარი. ძიძიკრის ცხენოსანთა რაზმი. სროლა თან და თან მატულობს. ვინაიდან უკვე გამოჩნდა თითო ოროლა დაჭრილები, ჩვენი რაზმიც შეუდგა გაშლას. გაიცა ბრძანება გახსნილიყო ყუთი შესახვევ მასალით და ვაგონში, რომელიც ეკავა ჩვენს რაზმს, ხელათ მოიმზადდა სათანადო განყოფილებები კუპეებში. რაზმი ამუშავდა.

მთელი საბარგო სადგური ეცაად ფრონტად იქცა; ლიანდაგის უკანასკნელი ხაზი მშვენივრად გამოიყენეს ჯარის ნაწილებმა სანგრებად, ვინაიდან ის ხაზი მიდის „გოროდოკის" მიმართულებით. და ცოტათი ამაღლებულია.

ეშელონებიდან სწრაფად გამოდიან ჯარისკაცები ოფიცრებითურთ, ირაზმებიან, მიდიან ბრძოლის ველისკენ. ბრძოლის ველი კი გადაჭიმულია რკინის გზის ირგვლივ. რაღაც სიხალისე, რწმენა გამარჯვებისა, წესრიგი—ყოველივე ეს თავის თავად სუფევდა ჯარში.

ჩვენი რაზმიც, რომლის შემადგენლობაში უმთავრესად იყვნენ გამოუცდელი ხალხი, გამოუცდელი იმ მხრივ რომ ბრძოლის ველზე ბევრი მათგანი სრულიადაც არ ყოფილა და უცბად ასეთ გაწამაწიაში ჩავარდა, მაინც არ დაიბნენ და რაზმიც, რასაკვირველია, თავის მოვალეობის შესრულებას შეუდგა. თანდათან ვაგონიდან, სადაც ყოველივე მზად იყოს, გამოვედით და მდგომარეობის გაცნობას შევუდექით; ხელად ყველა გაეცნო სიმაგრეების მდებარეობას, მათ სახლებს, ჯარის ნაწილების მდგომარეობას. სროლაც თან და თან მატულობდა. ამას დაერთო აგრეთვე ზარბაზნების გრიალი, ტყვიის მფრქვეველთა ჭახაჭუხიც ერთგვარი ჰარმონიას ჰქმნიდა საერთოდ ბრძოლის განვითარებასა და მსვლელობაში.

„სადილისთვის მაინც უნდა ვიზრუნოთო"—წამოიძახა ვიღაცამ—და ამ აზრს ყველა ერთხმად დაეთანხმა. ვინაიდან ხარები რაზმში ბლომათ გვყავდა, ამისათვის განკარგულებისამებრ სამი კაცი წავიდა იმ ვაგონებისაკენ, სადაც ხარები გვყავდა მოთავსებული. სამ ხარი მოიყვანეს, სროლამ კვლავ იმატა და ხარის დაკვლაც შევაჩერეთ.

მაგრამ რადგან ბრძოლის მსვლელობა გრძელდებოდა, ამისათვის შევუდგით ხარის დაკვლას. ყველანი შეკრებილნი ხარის ირგვლივ, ვბაასობდით ოსმალთა ვერაგობის შესახებ. აგერ ჩვენ ჩაგვიარა ახალგაზდა ჯარის კაცთა გუნდმა თავის უფროსით, რომელნიც მიდიოდნენ ქალაქის მიმართულებით „გოროდოკი"-დან. ესენი იყვნენ უიარაღო ახლად გაწვეული ჯარისკაცები, რომელნიც იმყოფებოდენ „გოროდოკი"-ს ყაზარმებში, სადაც ოსმალები დაეცნენ და ახლა მოდიოდენ ქალაქში იარაღისათვის.

თანდათან ახალ ახალი ცნობები მოდიოდა ყოველმხრივ. ცნობების მიხედვით შეიარაღებული ადგილობრივი მუსლიმანობა ოსმალთა ოფიცრების ხელმძღვანელობით ეკიდებოდენ დაცემას ქობულეთის და ჩაქვის სადგურებზე და აგრეთვე „Зеленый мыс"-ის გვირაბს. როგორც შემდეგ გამოირკვა ოსმალები მართლაც დაესხმიან „Зеленый мыс"-ზე მყოფ ყარაულს (8 კაცს) და განუიარაღებიათ. ქობულეთზე თავდასხმა კი აცილებული იყო სადგურის კომენდანტის ფხიზლობით, რომელმაც ნატახტარიდან მომავალ ქართულ 1 ათასეულის საშუალებით დაატუსაღა ყველა ის თათრის ოფიცრები, რომელნიც აგიტაციას ეწეოდენ ადგილობრივ მცხოვრებლებში.

აღსანიშნავია ისიც, რომ სწორედ ამავე დროს ადგილობრივი რევკომი ბათომში მოლაპარაკებას აწარმოებდა ოსმალთა წარმომადგენლობასთან დაწყებულ შეტაკების ლიკვიდაციისათვის, რის შემდეგაც ჯარებს გაეცათ ბრძანება დროებითი ზავის შესახებ.

მაგრამ მიუხედავათ ყოველივე ამისა შუადღისას 18 მარტს ოსმალთა ჯარი იერიშით წამოვიდა კახაბერის სიმაგრის მიმართულებით, რომელიც ეკავათ სანაპირო რაზმის ახლადგაწვეულ ჯარისკაცებს და მეორე საარტილერიო დივიზიონის ბატარეიას ქობულიძის ხელმძღვანელობით. დაიწყო კახაბერზე ბრძოლა, ბრძოლა ხელჩართული; ქართულმა ზარბაზნები თავზარს სცემდა მტერს, რომელიც გაფანტული უვლიდა კახაბერის სიმაგრეს, მაგრამ აქედან მტერს გაძლიერებული ცეცხლით შეხვდა მეცხრე ათასეულის გუნდი, რომელიც იმ დროს მოვიდა კახაბერის სიმაგრის გასაძლიერებლად და ამასთანავე კახაბერის სიმაგრის უფროსს ებრძანა, რათაც არ დაუდგომოდა შეერჩინა კახაბერი. კახაბერის დაცემა ნიშნავდა გზის გახსნას ბათომისაკენ და ამგვარად მოჭრილი რჩებოდა მთელი საბარგო სადგური და ის ჯარის ნაწილები, რომელიც იბრძოდენ ბარცხანის და „გოროდოკის" მიმართულებით. ნათლად ვხედავდით თავზარდაცემულ თათრებს, რომელთაც უნდოდათ აქეთ მხარეს შემოსვლა, მაგრამ კახაბერის ძირში საბარგო სადგურის მხრით გზატკეცილთან ჩასაფრებული ჩვენი ჯარის მცირეოდენი ნაწილი ცეცხლის ალში ჰხვევდა მტერს. კახაბერზე კი გრიალებს ზარბაზნები. ჩვენს წინ ლიანდაგის ბოლო ხაზზე ჩასაფრებული ჯარის ნაწილიც ჩაერია საერთო გუგუნში. სულ რამოდენიმე ნაბიჯზე გაისმა სროლა; ესროდენ კახაბერის კალთაზე გადმოფენილ ოსმალებს, რომელნიც სამუდამოთ დაეფინენ იმ კალთას. გაშმაგებით იბრძოდენ ქართველთა ჯარის ნაწილები, მოფიქრებას არ აძლევდენ მტერს. ეს იყო გადამწყვეტი წუთი. ვინ იცოდა ვისკენ გადიხრებოდა გამარჯვების სასწორი.

ჩვენ ისე გაგვიტაცა ამ ბრძოლის სურათმა რომ თავი დავანებეთ ხარს, რომელიც უკვე ნახევრად იყო გატყავებული და შევცქეროდით ბრძოლის მსვლელობას. არ გვქონდა დურბინდი, მაგრამ მაინც ნათლად ვარჩევდით ყოველივეს. ჩვენს ვაგონზე გადმოკიდებულ დროშას წითელი ჯვრით თან და თან მოაწყდა დაჭრილები, რომელთა შორის ბევრი იყო სტუდენტები ქარუმიძის ბატარეიდან. დასვრილნი სისხლით და ტალახით დაჭრილები დაწვრილებით აგვიწერდენ ბრძოლის სურათს, გადმოგვცემდენ იმ აღფრთოვანებას, იმ გულადობას, რომლითაც გამსჭვალული იყო ყველა მებრძოლთაგანი. გვიხსნიდენ თუ რა თავზარი დასცა ოსმალებს, ჩვენმა ასეთმა დახვედრამ, როგორ გარბოდენ ქუდმოგლეჯილი აჭარის მიმართულებით ოსმალთა ჯარისკაცები. დაჭრილ ჯარისკაცებს ვასვენებდით ცოტახანს ვაგონში და შემდეგ ვაძლევდით საჭმელს და ვისტუმრებდით საავადმყოფოში სანიტრების თანხლებით. იქვე ჩვენს ახლო შემთხვევითი ტყვიამ უცაბედათ მოჰკლა ერთი ჯარისკაცი.

მრავალი ახალგაზდა შეეწირა იმ დღეს საქართველოს ძლიერობის დაცვის იდეამ, მრავალი უდანაშაულო სისხლი დაიღვარა ბათომის ირგვლივ. იბრძოდა ქართველი მშრომელი ხალხი ბათომის [illegible], იბრძოდა ქართული იდეით გამსჭვალული და ბევრმა არც კი იცოდა რომ ყოველივე განკარგულებას იძლეოდა უკვე საბჭოთა მთავრობა, მრავალი ჯარისკაცი ვერ გამოერკვია, როგორ მოხდა ყოველივე ეს რომ სრულიად უმტკივნეულოდ მოხდა ბათომში ძალა უფლების საბჭოთა ხელში გადასვლა და საქართველოს ჯარების ბრძოლა ამ ძალა უფლების მქონეთა მეთაურობით ოსმალების წინააღმდეგ ბრძოლის ველზე ეს ჯარის ნაწილებში თითქმის ბევრმა არ იცოდა, მაგრამ ბრძოლა მაინც სწარმოებდა, ბრძოლა სამფეროვან ქართულ დროშით საქართველოს თავისუფლებისათვის და მასთანვე წითელი რევოლიუციონურ დროშის დასაცავად, იმ წითელი დროშის, რომელიც შეღებილია მშრომელ ხალხის სისხლით ამავე ხალხის გასანთავისუფლებლად მტრებთან ბრძოლაში.

ქართველ მშრომელ ხალხისათვის ბრძოლა თავისუფლებისათვის, ბრძოლა საქართველოს თავისუფლებისათვის არ ახალია, ძველია, ქართველი მშრომელი ხალხი გამობრძმედილია ამისთანა ბრძოლებში, მაგრამ ბათომთან შექმნილ მდგომარეობის გამო, ყოველივე ის ცვალებადობა, რომელიც ერთი-ორი საათის შემდეგ იყო, ყოველივე ამით ჯერ კიდევ გამოურკვეველი იყო ქართველი მხედრობა.

„სახოვეთ ექიმს—მომესმა გარედან ჩვენი სანიტრების ხმა—ხმობილობენ".

შეუხვიე თუ არა ჭრილობა ერთ ჯარის კაცს, რომელიც გულდასმით მიყვებოდა ბრძოლაში განცდილ წუთებს, გავედი გარეთ, სადაც მიცდიდა ერთი მხედარი.

„თქვენა ხართ უფროსი ექიმი"—შემეკითხა მან.

„არა,—უთხარი მე—უფროსი ექიმი ქალაქშია წასული და მის მაგიერობას ვასრულებ".

„ეს სულ ერთია—მეუბნება მხედარი—მე გახლავართ ცხენოსან საგანგებო ასეულის უფროსი და გთხოვთ რაიმე საჭმელი მომცეთ, ვინაიდან ჯარისკაცებს რამოდენიმე დღეა საჭმელი არა აქვთ".

მაშინათვე გავეცი განკარგულება, რათა ერთი ფუთი ხორცი მიეცათ იმ ჯარის კაცისათვის, რომელიც ახლდა მხედარს.

„ექიმო,—მეუბნება მხედარი პოლკოვნიკი მ.—ამიხსენით რაშია საქმე, რანაირია ჩვენი პოლიტიკური მდგომარეობა, მთავრობა წავიდა, თუ აქ არის და საერთოთ ვინ არის ჩვენი მბრძანებელი"?

მე მაშინათვე აუხსენი მდგომარეობა და ამოვიღე ჯიბიდან ის ბრძანებები, რომელიც გამოაქვეყნა რევკომმა ყველას საყურადღებოთ. გაოცებული იყო პოლკოვნიკი, როდესაც წაიკითხა ბრძანება.

„მომეცით ეგ ბრძანება, ჯარისკაცებს და ოფიცრებს წაუკითხავ, თორემ არავინ არაფერი იცის ამის შესახებ; საკვირველია როგორ სწრაფად იცვლება ყოველივე. მაშ ჩვენ ერთად ვართ?"—ამბობდა პოლკოვნიკი.

კმაყოფილი, დიდი მადლობით მომცილდა მხედარი მ., ჩვენ ყმაწვილებს ამ ხანში ხარი სულ მთლად გაეტყავებინათ და ტყავის მუშტარიც ეპოვნათ. საკვირველია ჩვენი ცხოვრება?

ახალი მოსული დაჭრილები გადმოგვცემენ, რომ ბევრია ჩვენს შორის დახოცილები, მაგრამ არც ოსმალებს დაადგათ კარგი დღე. კახაბერის გარნიზონმა მოიგერია მტრის ყველა შემოტევები და [illegible] დიდი დამარცხებით ოსმალთა მთელი ათასეული. ამ ათასეულიდან ოსმალებმა დაჰკარგეს ოფიცრობა ათასეულის უფროსითურთ, რის შემდეგაც ათასეული დაეშვა სტეფანოვკის სიმაგრისაკენ, მაგრამ იქ ჩასაფრებული მეოთხე ათასეულის გუნდმა ცეცხლი დაუშინა, რის შემდეგაც ოსმალთა ათასეული სავსებით დაირღვა და გაიფანტა. ამ ოსმალთა გაფანტულ ათასეულის ჯარისკაცებს, რომელნიც თავზარდაცემული გარბოდენ შეეხვდა რუსის ცხენოსან ჯარის სარდალი, რომელიც აჭარის-წყალის მიმართულებით უახლოვდებოდა ბათომს და ყოველივე ზემოთ მოხსენებული ცნობა მეთერთმეტე არმიის უფროსს და აგრეთვე კავკასიის ფრონტის სამხედრო სარევოლიუციო საბჭოს წევრს ორჯონიკიძეს. აი რას სწერს ზემოთ მოხსენებული პირთ რუსის ჯარების ამ ნაწილის უფროსი ელიავა:

„ჩემდამი რწმუნებული ნაწილები შევიდნენ ბათომში 1921 წელს მარტის 18 ს 17 საათ. და 18 წუთზე.

ქედასთან და აჭარის-წყალთან მიახლოვებისას ქემალისტების სარდლობამ ყოველივე ღონე იხმარა, რამდენიმე საათით ჩვენი წინსვლა შეეჩერებინა, ვითომდა გაუგებრობის მიზეზით. ქალაქ ბათომის ქუჩებში ბრძოლა არისო. მიუხედავათ ამისა, ქალაქ ბათომის დასაჭერად წინ გაუშვი კავალერია. გზა და გზა ჩვენ გვხვდებოდენ თავზარდაცემული ქემალისტები. ზოგი მათ შორის იყო დაჭრილი. დაკითხვიდან გამოირკვა, ვითომ მათ თავს ესხმიან ფრანგები, ინგლისელები და ქართველები, ხოლო ქალაქს ყუმბარებს ესვრიან კრეისერებიდან. როდესაც მოწინავე ნაწილებმა ქალაქს მიაღწიეს, მე პარლამენტიორები გავგზავნე. მათი უკან დაბრუნებისას გამოირკვა, რომ საქართველოს ჯარის იქ ნაწილებს, რომელთა საბჭოთა მთავრობა ეცნოთ, საშინლად დაემარცხებიათ ოსმალები, რომელთაც განუძრახავთ ქალაქის დაკავება".

ამ საბუთიდან აშკარად სჩანს თუ რა ვერაგულად იქცეოდენ ქემალისტები არამც თუ ჩვენდამი, არამედ თვით რუსებისადმი აგრეთვე ყურადსაღებია ისიც თუ რუსის სარდალი თვით როგორ აღასტურებს საქართველოს ჯარის ნაწილების მნიშვნელოვან ბრძოლას, რომლის დროსაც საშინლად დამარცხდენ ოსმალები.

ამდაგვარად დამთავრდა ეს ქართველთათვის სახელოვანი ბრძოლა 18 მარტს, რის შემდეგაც როგორც გამოირკვა მოხდა შეთანხმება ოსმალებთან, ვინაიდან საქართველოს ჯარების სარდლობამ შესაფერისი ბრძანებაც მიიღო ადგილობრივ რევკომიდან დროებითი [illegible] შესახებ. მაგრამ შემდეგი დღ[illegible] კიდევ ახალ ახალ სიურპრიზებს [illegible]

[illegible] ასლანიშვილ[illegible]

ქიათურის შავი-ქვის ექსპორტის საზ. შესახე[ბ]

ქიათურის შავი-ქვის ექსპორტის [გა]მტკიცების და გაფართოვების მიზ[ნით], რომელსაც დიდი მნიშვნელობა უნდა [ჰქონდეს] საქართველოს ს. ს. რ. და დასავლ[ეთ] ევროპის ქვეყნების შორის საქონ[ლის] გადაცვლ-გამოცვლის განვითარები[სა]თვის, და „პრავდა გრუზიის" ამა წ[ლის] აპრილის 12-ის № 34 დაბეჭდილ[ი] ქართველოს რევკომის განცხადების [illegible]ნა-გამორტყმისათვის, საქართველ[ოს] რევოლიუციონურმა კომიტეტმა დ[აადგი]ნა იცნოს და დაამტკიცოს ქიათ[ურის] შავი ქვის საექსპორტო საზოგად[ოების] „ჩემო"-ს წესდება იმ ცვლილებ[ებით] რომელნიც გამომდინარეობენ სა[ქარ]თველოში ახალი სახელმწიფო წეს[წყო]ბილების დამყარების ფაქტიდან.

შენიშვნა: წესდების ცვლილებ[ა] ნიშნულია საქართველოს რევკომის [დად]გენილების ოქმში.

საქ. ს. ს. რ. რევკომის თავმჯდ[ომა]რე: ფ. მახარაძე.

საგარეო ვაჭრობის სახალხო კ[ომისა]რის მოადგილე: კ. მოდებაძე.

რევკომის მდივანი: გაბრიჩიძე.

განათლების და სოციალ[ის]ტურ კულტურის მუშა[კთა] პროფ. ორგანიზაციის ს[illegible] [illegible]

უკვე თვეზე მეტია, რაც სოც[illegible] ლებში არჩეულ იქნან ე. წ. ადგი[ლობრივი] კომიტები. კომიტეტნი გაუკვეველია, ჩვენებს დამტკიცება უნდა. ადგი[ლობ]რივი ამხანაგები კი ათასგვარ სა[illegible] ბისთვის [illegible] [illegible] სუხს. გვაცნობეთ გარკვეულად რა ვაკეთოთ, რისთვისა ვართ არჩეუ[ლნი].

[illegible] ამხ.—[illegible]

მინაწერი: ვთხოვ აგრეთვე საქ[illegible] კავშირის გამგეობას [illegible] შესახებ.

№ ამ. [illegible]

წერილი რედაქციის მიმართ

ნება მომეცით გაზეთის საშუა[ლებით] განვაცხადო შემდეგი: რაჭაში გავრცელებულა ვითომც კომუნის[ტებს] მივემხრობოდე.

ვაცხადებ, რომ კომუნისტების [პარ]ტიაში არ ჩავწერილვარ და არც მხრობივარ. ვმუშაობ იქ, სადაც [illegible] თვის მიმუშავნია.

დ. [illegible]

რედაქტორი [illegible]

გამომცემი ცკ. მთავარი კომიტე[ტი]

დავკარგე სახელმწიფო უნივერსიტეტის [სტუ]დენტმა ალექსანდრე ბარამიძემ [illegible]დობის მოწმობა რაიც ჩაითვალო[ს] [გაუ]ქმებულად.

დავკარგე ტფ. სახე[ლმწიფო] უნივერსიტეტ[ის] [მო]წმობა მოცემული მიხ. ძეუნარი[illegible] ხელზე გაუქმებულად ჩაითვალო[ს].

დავკარგე ტფილისის [სახელ]მწიფო უნ[ივერსი]ტეტის მიერ მოცემული მა[illegible] სიბრძნის მეტყველების ფაკ[ულტეტის] სიტყვიერების დარგის და კ[illegible] და სხვა დოკუმენტები (შესასვ[ლელი ბი]ლეთი, მასწ. კოოპერ. საწევ[რო წიგნა]კი, ხელწერილები). ხსენებულ[ი დოკუ]მენტები ჩაითვალოს გაუქმებ[ულად] [illegible] ნ[illegible]ლოზ.ს ძე [illegible]

მაისის 10 მატარებელში ამ[illegible] ტფილისამდე
დავკარგე
პირადობის მოწმობა და [illegible] შესასვლელი ბილეთი მოცე[მული] სახელმწიფო უნივერსიტეტის [რექ]ტორის მიერ სერგი ჯიქიას ჩაითვალოს გაუქმებულად.

ტ.—2000 სტამბა „სახალხო საქმე" [illegible]ბის ქუჩა № 14